

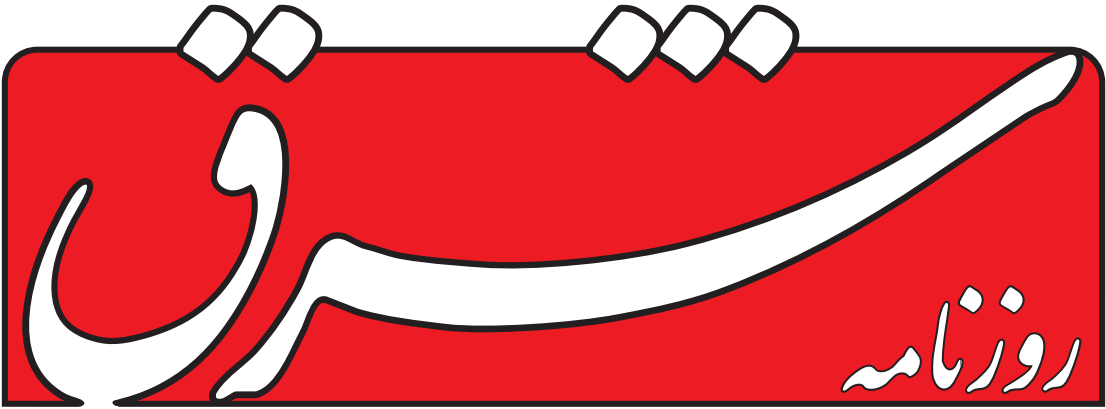
رئیس قوه قضائیه:

دولت با همه توان به دنبال رفع گرفتاری هاست

گروه سیاست: رئیس قوه قضائیه روز گذشته نشست مشترک نمایندگان مجلس و مسئولان قضائی که به میزبانی خانه ملت برگزار شد، گفت: امروز دولت سیزدهم با همه توان، همه قدرت و وقت گذاشتن به دنبال ارتقای نظام و رفع گرفتاری هاست...

صفحه ۳

دوشنبه ۸ آذر ۱۴۰۰ • ۲۳ ربیع الثانی ۱۴۴۳ • ۲۹ نوامبر ۲۰۲۱

روزنامه

امیرعبداللهیان در حاشیه نشست سران اقتصادی اکومطرخ کرد

استقبال ایران از نشست روسیه جمهوری آذربایجان و ارمنستان

گروه دیپلماسی: وزیر امور خارجه از برگزاری نشست سه‌جانبه روسیه، جمهوری آذربایجان و ارمنستان در سوچی استقبال کرد و آن را اقدامی مهم، مؤثر و سازنده در جهت خروج منطقه از بحران دانست. حسین امیرعبداللهیان...

صفحه ۴

سرمقاله

کسر بودجه و تبعات آن

مراد راهداری*

بودجه دولت سندی است مالی برای دخل (اعم از درآمد و منابع مالی) و خرج هوشمندانه، شفاف و با مجوز دستگاه‌های وابسته به دولت. جامعه به طرق مختلف از وضعیت بودجه دولت متأثر می‌شود؛ از همین رو اهمیت تأیید و نظارت نمایندگان رسمی مردم مضاعف می‌شود. به دلیل اهمیتی که دارد، سه نوع نظارت بر آن جاری می‌شود: قبل، ضمن و بعد از خرج. دو مورد اول نظارت داخلی دولت است که توسط دو دستگاه یکی سازمان برنامه‌بودجه، دیگری وزارت اقتصاد انجام می‌شود و مورد آخر را دیوان محاسبات در ذیل دستگاه مقننه به انجام می‌رساند. بودجه دستگاه اجرائی کشور بر اقتصاد کلان اثرگذار است. فرضاً کسر بودجه احتمالی که موضوع این یادداشت است، می‌تواند سبب بار تومی بر مردم یا سایر آثار دیگر شود. کسر بودجه از کمبود انواع درآمدهای دولت با انواع مصارف بخش وابسته به دولت ایجاد می‌شود. توجه شود که مصارف بیش از هزینه‌هاست و با منابع تراز می‌شود نه با درآمدها. منابع اعم از درآمدها، استقراض‌ها و فروش دارایی‌ها است. دولت‌مردان باید تلاش کنند تا هزینه‌ها را متناسب با درآمد تنظیم کنند اما به اقتضای شرایط سال‌هاست که چنین نمی‌شود و مطالعات امکان‌سنجی کسر بودجه و تبعات آن در اقتصاد ایران موضوعی مهم قلمداد می‌شود. انواع راه‌های پوشش کسر بودجه هر یک معایبی دارند و در مقام مقایسه با دیگری می‌توانند برتری‌هایی داشته باشند. بعضی از راه‌های تأمین کسر بودجه اینجا ذکر می‌شوند ولی مجال ذکر کامل آنها و امکان نقد و بررسی هر یک در این مختصر نیست. در اینجا کسر بودجه ارزی و ریالی را به‌منظور ساده‌سازی مشابه تلقی می‌کنیم. با این نگاه تأمین کسر بودجه از داخل و خارج هر دو ممکن است. استقراض از دولت‌ها، بانک‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات مالی خارج از کشور انواعی دارد. از وام یا فروش اوراق قرضه تا اخذ انواع کالا (سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی) یا خدمات به‌صورت اقتساط نقدی یا غیرنقدی و بعضاً با انتظاراتی ممکن است همراه باشد و بعید نیست صرفاً مبتنی بر قواعد مالی عام نباشد و حوائج غیراقتصادی به دنبال داشته باشد. چنانچه بی‌حاشیه و مبتنی بر محتوای صواب باشد، بعضی روش‌های تأمین از خارج بر داخل ارجح است که پیش از پایان سخن، به بعضی از آنها اشاره می‌شود. تأمین کسر بودجه از داخل، مثل استقراض از بانک مرکزی، فروش دارایی‌های دولتی، انتشار اوراق قرضه، خرید و فروش ارز و طلا که دو مورد اخیر دامنظوره انجام می‌شود و علاوه بر تأمین کسر بودجه، سبب مدیریت بهای ارز و طلا نیز می‌شود، به هنگام نیرول خرید و در صعود فروش صورت می‌گیرد و ضمن نوسان‌گیری و تنظیم قیمت این دو، سود نیز کسب و موجب کسب درآمد و پوشش کسر بودجه می‌شود. حتی گاه دولت‌ها تعهدات هزینه‌ای خود را انجام نمی‌دهند و پرداخت‌های سهم دولت را به تعویق می‌اندازند، مثل حق بیمه کارکنان تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی که سه سهم دارند، کارگر، کارفرما و دولت که دولت سهم خود به بیمه‌گر یعنی سازمان تأمین اجتماعی را به بعد موکول می‌کند و چند دهه است که عمدتاً با واگذاری سهام شرکت‌های دولتی تسویه می‌کند. هر مسیری که انتخاب شود، آثار و تبعات خاصی به جا می‌گذارد. فرضاً استقراض از بانک مرکزی پایه پولی (حجم پول) را افزایش می‌دهد و متناسب با ضریب گردش پولی که تقریباً در اقتصاد ایران فعلی بیش از شش‌و‌نیم است، موجب رشد نقدینگی به بیش از شش‌و‌نیم برابر حجم پول ایجاد شده می‌شود. از این رو سیاست انبساطی است؛ برای کاهش بی‌کاری به شرط سرمایه‌گذاری، می‌تواند مفید باشد...

ادامه در صفحه ۲

تترها

کابینه‌رئیس کامل شد

رأی اعتماد با وعده سکولاریسم زدایی

صفحه ۳

زیر و بم برنامه

تولید روزانه ۴ میلیون بشکه نفت

صفحه ۵

تهدید پیامکی مخالف انتصابات فامیلی

صفحه ۹

ادامه کشمکش

امام صادقی‌ها و عباسی

صفحه ۲

اینک «Omicron»

نمی‌توان مطمئن بود که سویه جدید کرونا به ایران نرسیده است

صفحه ۹

چرا کی‌روش و برانکو هنوز جذاب‌اند؟

صفحه ۱۱

حرف اول

دل‌نگرانی‌های مام میهن

سیدجمال هادیان طباطبائی زواره

از سر نامیدی سخن گفتن، رخوت، پژمردگی و افسردگی می‌آورد؛ اما چه کنیم وقتی پای جان، عزت و آبرو در میان است؟! وقتی پای مادر در میان است؟

وانگهی تا وقتی غیب و ایرادمان را ندانیم، چگونه می‌خواهیم برطرفش کنیم؟ ناموس ما مادر ماست. وطن ماست، ایران ماست. مادر کهنسالی که روزی زیباترین عروس محل بود، اما آموزش چگونه است. حالا مادر غصه‌دار ما نشسته و زانو به بغل گرفته است. بیش از پنج دهه آب‌های فیسلی و زیرسطحی دشت‌هایش را بیرون کشیدیم و شیوه جان‌ش را مکیدیم و پای سیفی، سبزی و برنج‌کاری در کویر ریختم. صنایع آب‌بر غیراقتصادی را به نقاط کویری بردیم. بر هر رود و جویباری سدی بسیم و زیست‌بوم طبیعی‌اش را نابود کردیم و دشت‌ها، جلگه‌ها، تالاب‌ها و باتلاق‌هایش را خشکاندیم. حالا مادرمان نشسته و به دشت‌های فرونشسته و فرزندانش می‌نگرد. اگر تاکنون غصه مهاجرت فرزندانش به فرنگ و ینگه‌دنی را در دل داشت، حالا بیم هجرت خانگی فرزندانش از جنوب به شمال آزارش می‌دهد. بیش از نیمی از خانواده‌اش با کم‌آبی و خشک‌سالی دست‌وپنجه نرم می‌کنند و دیر و دور نیست که بخشی از دانش از بی‌آبی خالی از سکنه و بخش دیگر از ازدحام دچار بحران شود. روزگاری نه‌چندان دور، اقتدار و زیبایی مادرمان شهره خاص و عام بود و همسایگانمان به ما غبطه می‌خوردند، اما حالا چه؟ حالا همسایگانمان خانه‌های نو ساخته و گوی سبقت را از ما برده‌اند و برای مادرمان شویید هم خرد نمی‌کنند. کار به جایی رسیده که به مادرمان زخم‌زبان می‌زنند و برایش شاخ‌وشانه هم می‌کشند. روزگاری بود که ما جلیودار آنها بودیم و پیش از همه در مسیر پیشرفت قدم برمی‌داشتیم. اما حالا کار و کالای ما خریدار ندارد. حق هم دارند. تحریمیم و تجارت با ما سخت است و کار و کالیان هم کیفیت ندارد؛ چون ما عادت داریم به جزئیات و ظرایف تولید و خدمات توجه نکنیم و کارمان را کامل، دقیق و تمیز انجام ندهیم. مادرمان تا چند وقت پیش دلخوش بود که از کودکی ما را با فریض و مناسک آشنا کرده و به خود می‌بالید که فرزندان بالیامنی دارد، اما حالا از اینکه در رعایت اخلاق اهمال می‌کنیم، غصه‌دار است. او وقتی می‌بیند فرزندان‌ش حقوق همدیگر را رعایت نمی‌کنند، به همدیگر احترام نمی‌گذارند و در حلال و حرام کوتاهی می‌کنند، رنج می‌کشد.

ادامه در صفحه ۴

بررسی ابعاد مهاجرت با علیرضا شجاعی زند و عباس عبدی

اصلاح طلبان مقصرند یا اصولگرایان؟

در همین زمینه: گفت‌وگو با سعید مدنی درباره مهاجرت

جست‌وجو قرار گرفت. همین‌طور آمارهای مشابهی که در جاهای دیگر وجود دارد، تا اینکه هفته گذشته رهبری نیز در خصوص مسئله مهاجرت در کشور ابراز نگرانی کردند. با توجه به اهمیت موضوع، در نشست با علیرضا شجاعی‌زند و عباس عبدی که در خبرگزاری جماران برگزار شده، ابعاد مختلف بحث مهاجرت مورد بررسی قرار گرفته است.

مشروح گزارش را در صفحه ۲ بخوانید

شرق: درباره بحث مهاجرت اظهارنظرهای زیادی صورت گرفته است؛ برای نمونه رئیس سابق نظام پزشکی کشور آماری از سه هزار درخواست پزشکان برای خروج از کشور مطرح کرده است. همچنین در خصوص برخی اقشار دیگر، به‌ویژه جوانان، همین نگرانی وجود دارد؛ برای مثال پس از اینکه طرح صیانت در دستور کار قرار گرفت، واژه‌هایی مانند مهاجرت و مهاجرت به ترکیه در اینترنت بسیار مورد

رئیس جدید تیم مذاکراتی ایران را بیشتر بشناسیم باقری‌کنی در آزمون وین

صفحه ۴

یادداشت

بقای صنعت هواپیمایی در گرو احیای برجام

معین شرقی حقوق‌دان

هوایی ایران که اغلب از خانواده بوئینگ، ایرباس و ای‌تی‌آر هستند، با هدف اورهال هواپیماهای فرسوده کنونی نیز با مشکل مواجه است. این در حالی است که از حدود ۳۰۰ فروند هواپیمایی موجود در ناوگان هوایی کشور، حدود ۱۳۰ فروند هواپیمای فعال است و مابقی به دلیل نبود قطعه یا عمر پیراوی بیش از حد استاندارد از رده خارج شده‌اند. گذشته از این، بر اساس سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور قرار بود در سال ۱۴۰۴، صنعت هواپیمایی ایران در جابه‌جایی بار، مقام اول و در جابه‌جایی مسافر، مقام دوم را بر خرید هواپیما، با خروج ترامپ از برجام از ارانه مهم‌ترین علت تحریم واردات هواپیما و قطعات آن، چهار سال پیش، شرکت‌های هواپیمایی ایرانی در پی توافق‌های حاصل‌شده با دولت‌های غربی و آمریکا، اقدام به خرید گسترده انواع هواپیماهای تجاری-مسافری کردند. هواپیماها در پی رفع تحریم‌ها و با صدور مجوز اوفاک (اداره کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا) خریداری شده بود که این مجوز تا پایان ۲۰۲۰ اعتبار داشت، اما با ورود ترامپ به کاخ سفید، این مجوزها در هشتم می ۲۰۱۸ لغو شدند. تحریم‌های صنعت هوانوردی در قالب سه موضوع تأمین هواپیما و قطعات، تعمیر و نگهداری و هوانوردی عمومی مطرح است که مهم‌ترین علت تحریم واردات هواپیما و قطعات آن، ممنوعیت مجوز فروش هواپیما و تجهیزات به ایران به واسطه اعلام دفتر کنترل دارایی‌های خارجی وزارت خزانه‌داری آمریکا (اوفاک، OFAC) است. براساس مسوویه، فروش هواگردهایی (Aircraft) که بیش از ۱۰ درصد آن ساخت کمپانی‌های آمریکایی باشد، نیازمند اخذ مجوز اوفاک هستند که به همین دلیل تمامی قراردادهایی که ایران در زمینه خرید هواپیما پس از برجام امضا کرد، لغو شدند. رفع برخی از معضلات اقتصادی کاملاً به مسئله برجام و رفع تحریم‌های آمریکا گره خورده است؛ معضلاتی که در جایگاه خود از اهمیت بالایی نیز برخوردارند. یکی از این معضلات، نوسازی ناوگان هواپیمایی فرسوده کشور از طریق خرید هواپیماهای نو و حتی دست‌دوم است. می‌دانیم که در جهان امروز، محصول نهایی اغلب صنایع، نتیجه همکاری چندین کشور و شرکت بین‌المللی است. درباره هواپیما نیز این مسئله به‌طور خاص و برجسته بیان است. بر اساس تحریم‌های خصمانه آمریکا علیه کشور، ایران نمی‌تواند هواپیماهایی را که حتی از قطعات آمریکایی در آنها استفاده شده، خریداری کند. از این رو، خرید هرگونه هواپیمای نو یا دست‌دوم منوط به دریافت مجوز اوفاک است. افزون بر این، خرید بسیاری از قطعات مورد نیاز هواپیماهای ناوگان

ادامه در صفحه ۴

گفت‌وگوی احمد غلامی با عطاءالله مهاجرانی

مهاجرت از جهان سیاست

صفحه ۶

یادداشت

درخواست عجیب و غریب وزیر اقتصاد!

حسین معافی پژوهشگر و فعال رسانه‌ای

گرفت و به این موضوع ورود خواهد کرد. جعفر قادری، عضو کمیسیون اقتصادی نیز در این‌باره گفت: با این درخواست یک رقابت میان دستگاه‌های مختلف برای افزایش حقوق پیش می‌آید که قابل کنترل نخواهد بود. در شرایط فعلی نباید دستگاه‌ها چنین انتظاری داشته باشند و سازمان برنامه و بودجه نیز نباید زیر بار این درخواست‌ها برود. اصلاً چنین چیزی نباید توسط وزارتخانه‌ها دنبال شود، چراکه شرایط کشور به‌گونه‌ای نیست که پاسخ‌گوی مطالبات گروهی باشیم. نباید اصلاً این مطالب مطرح شود و براساس این نامه، وزیر اقتصاد به پایین‌بودن رتبه‌بندی ۴۰ ساله علیه صنعت هوایی کشور و از سوی دیگر رشد شتابان ایرلاین‌های فعال در منطقه، دستیابی به این هدف بعید به نظر می‌رسد. در چنین شرایطی، تنها راه‌حل، فعال‌کردن قراردادهای خرید هواپیمایی برجامی است؛ قراردادهایی که با خروج آمریکا از برجام از سوی شرکت‌های ایرباس و ای‌تی‌آر تعلیق شد یا قرارداد خرید هواپیما از بوئینگ که به‌طور کل از سوی این شرکت کنار گذاشته شد. بی‌گمان، صنعت هوایی یکی از صنایع پیچیده، مدرن و مورد نیاز امروز ایران و جهان است و ورود هواپیماهای نو و جدید به ناوگان هوایی می‌تواند مسیر توسعه و گسترش صنعت هوایی و گردشگری کشور را احیا کند. در حال حاضر شرکت‌های هواپیمایی ایرانی مذاکرات خود را با بوئینگ برای پیگیری وضعیت این قراردادها آغاز کرده‌اند. باید شرایطی ایجاد کرد که علاوه بر اروپا، روسیه و چین، خود آمریکا نیز در اقتصاد ایران همکاری کند. در همین راستا ایران می‌تواند پیگیری خرید هواپیما از آمریکا و اروپا باشد. این همکاری اگر در بلندمدت به حوزه‌های دیگر اقتصاد نیز کشیده شود، تضمینی ایجاد می‌کند که دولت‌های آتی آمریکا با توجه به سهم اقتصادی که دارند، برجام را برهم نزنند. یکی از دلایلی که به نظر نگارنده در خروج آمریکا از برجام مؤثر بود، سهم کمتر این کشور در اقتصاد ایران به نسبت اروپا و کشورهای دیگر در دوران پسا‌برجام بود که این امر در خصوص قراردادهای خرید هواپیما به‌خوبی ملموس بود و بیشتر تلاش شرکت‌های ایرانی خرید هواپیماهای اروپایی بود. مطلب حائز اهمیتی که وجود دارد، این است که تصویب‌نشده لوایح اف‌ای‌تی‌اف مشکلاتی را برای مبادلات مالی ایران ایجاد می‌کند؛ اما به نظر می‌رسد نظام جمهوری اسلامی برای تصویب این لوایح راه‌حلی پیدا خواهد کرد. از مهم‌ترین سنگ‌های پیش‌رو برای بازگشت به تعهدات خرید هواپیماها، مباحث مالی و نقل‌وانتقال ارزی است که رابطه‌ای مستقیم با تصویب اف‌ای‌تی‌اف دارد.

ادامه در صفحه ۴

شب‌های شرق

سه‌شنبه ۹ آذر | ساعت ۲۱:۳۰

اولین مذاکره لغو تحریم‌ها پس از برجام

برنامه دولت برای مذاکره چیست؟

در کلاب رسانه «شرق»

clubhouse